

Hnignun Islands og viðreisn

Ísl. Mbl. Nr. 363 d. 1940

Meðal margra góðra greina, sem komið hafa í Lesbók Morgunblaðsins nú undanfarið, eru það einkum tvær sem mjer virðist ástæða til að minna á og þakka fyrir. Er önnur sú er dr. Gunnlaugur Claessen hefir ritað um bálfarir. Er þar um að ræða mikilsvert menningarmál, þar sem virðist eiga að vera auðvelt fyrir höfuðborg Íslands að standa jafn framarlega hinum fremsta. Hitt var ritgerð Kristjáns Eldjárns fornfræðistúdents um forlög Íslendingabygðar á Grænlandi. Þykir mjer þar einkum mikilsvert, hve ómótmælanlega er sýnt fram á, að versnandi veður far mun hafa átt mikinn, eða jefnvel mestan þátt í að íslenska bygðin þar í landi leið undir lok.

Því hefir oft verið haldið fram, að verulegar breytingar á loftslagi hafi ekki orðið hjer á landi frá upphafi Íslands bygðar. En það er ekki vafi á því að það er rangt, og að sú hnignun þjóðarinnar, sem svo alvarlega fer að gera vart við sig í lok 13. aldarinnar, stafar að miklu leyti af versnandi veðurfari. Og hins vegar er óhætt að segja, að sú framför, sem hjer hefir orðið í búskap

og öðru síðustu áratuginu, væri óhugsandi, ef ekki hefði orðið auðveldara um sakir batnandi tíðarfars.

Engum er láandi á þessum tímum, þó að hann sje í nokkrum vafa um það, hvort íslenska þjóðin muni eiga langa framtíð fyrir höndum. En fari svo, þá má telja víst, að það verður ekki án sambands við batnandi veðurfar, framhald af breytingu í þá átt, sem þegar er svo greinileg orðin. Og ekki vil jeg leyna því, að jeg hygg að það verði mest undir þjóðinni sjálfri komið hvort vel fer eða ekki. Hugsun og hegðun þjóðar er ekki án áhrifa á tíðarfarið, og þó lítið brögð að slíku orðin ennþá, hjá því sem stíðar gæti orðin. Því að nú er alveg sjerstaklega ástatt. Hinn ágæti Adam Rutherford hefir alveg rjett fyrir sjer í því, að hjeðan gæti skinið það ljós, er öllu mannkyni mundi verða hjálp til að komast á leið hinnar góðu framvindu. Og ef svo fer — og Eggert Ólafsson og Jónas Hallgrímsson hafa spáð vel í þá átt — þá fær orðið Ísland alveg nýjan hljóm, og Frón verður það land, sem flestir vildu sjeð hafa og sótt heim, einhverntíma á ævi sinni.

21. október...

Helgi Pjeturss.